

بررسی اثر سه نوع بستر کشت بر روی پرورش قارچ خوراکی صدفی به روش کیسه ای

محمد امین کهن^۱

^۱-عضو هیات علمی دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه خلیج فارس

به منظور بررسی تاثیر بستر کشت بر روند رشد و عملکرد قارچ خوراکی صدفی (*Hypsizyguis ulmarius*) (آزمایشی در سال ۱۳۸۳ در سالن پرورش قارچ دانشکده کشاورزی دانشگاه خلیج فارس (بوشهر) انجام گرفت. آزمایش در قالب طرح کاملا تصادفی با سه تیمار از پس مانده‌های غالب و انبوه کشاورزی در استان بوشهر (برگ خرما، کاه و کلش کنجد و کاه و کلش گندم) در چهار تکرار اجرا گردید. ابتدا پس مانده‌های همان سال جمع آوری و در محل مناسب به دور از تابش نور آفتاب و نزولات جوی برای انجام آزمایش نگهداری گردید. پس از خرد کردن پس مانده‌ها (به قطعات ۵-۶ سانتیمتری) تیمارهای مختلف خیساندن، پاستوریزاسیون، آبکشی و بذریاش (Spawning) اعمال گردید.

آنگاه بستر در کیسه‌های نایلونی به وزن ۱۰ کیلوگرم به صورت واحدهای آزمایشی به شکل آویزان و با فاصله مساوی و کاملاً تصادفی در سالن پرورش در شرایط مناسب رشد قرار داده شدند (لازم به ذکر است که پس مانده‌های مختلف با وزن خشک یکسان بکار برده شدند).

صفات مدت زمان تکمیل پنجه دوانی (Spawn run) مدت زمان پیدایش آغازین قارچ (Pin head) تاریخ بذر پاشی و بالاخره وزن تر قارچ برداشت شده از چین‌های مختلف یادداشت برداری و مورد بررسی و تجزیه و تحلیل آماری با استفاده از روش آنالیز واریانس و آزمون دانکن قرار گرفتند. دوره پرورش ۵۰ روز طول کشید و در مجموع ۳ چین برداشت گردید.

نتایج حاصله نشان داد که بین سه بستر کشت تفاوت معنی داری به لحاظ مدت زمان تکمیل پنجه دوانی و پیدایش آغازین‌های قارچ مشاهده نشد ($P \leq 0.01$). هر چند که میسلوم دوانی و رشد رویشی در بستر کلش گندم، کلش کنجد و برگ خرما به ترتیب آغاز گردید. به نظر می‌رسد که نرمی و سلولزی بودن دو بستر کلش گندم و کلش کنجد نسبت به برگ خرما با لیگنین بیشتر؛ باعث تسریع در آغاز رشد رویشی و پیدایش آغازین قارچ شده بود.

بسترهای مختلف کشت بر خلاف دو صفت تکمیل پنجه دوانی و مدت زمان پیدایش آغازین قارچ روی صفت میزان عملکرد قارچ تاثیر بسیار معنی داری داشتند ($P \leq 0.01$) (به طوری که بیشترین عملکرد قارچ (یک کیلو گرم به ازاء هر کیلو وزن خشک بستر) در بستر کاه و کلش کنجد بدست آمد که با عملکرد کاه و کلش گندم در یک سطح آماری بوده ولی بستر برگ خرما با هر دو اختلاف معنی داری نشان داد. با وجود برتری آماری مشاهده شده، چون بیشتر کاه و کلش گندم به صورت کاه به تغذیه دام‌ها رسیده و کاه و کلش کنجد نیز با توجه به سطح زیر کشت کم آن قابل ملاحظه نمی‌باشد، بنابراین بستر برگ خرما به نظر می‌رسد در صورت غنی سازی و رعایت دقیق اصول پرورش بتواند جایگزین مناسبی برای دو بستر دیگر جهت پرورش قارچ خوراکی صدفی در استان بوشهر باشد. در حال حاضر بین ۸۰۰-۵۰۰ گرم قارچ به ازاء هر کیلو گرم برگ خشک خرما برداشت می‌شود.